

Rakennetun ympäristön luontotyytit ja niiden ekologisen tilan arviointi

LUONNOS 27.3.2025

Sisällysluettelo

Johdanto	3	
Hankkeen tausta ja tavoitteet		3
1 Rakennetun ympäristön luontotyypit	3	
Luontotyyppiluokittelu		3
Luontotyyppien rajaus		4
Ekologisen tilan määrittäminen		4
Ekologinen tila vs. kohteen luontoarvo		4
Yleinen mittarien tulkintaohje		4
Rakennetun ympäristön luontotyyppien kuvaukset		5
1.1 Puustoiset puistot		5
Ideaalitalan kuvaus		5
1.2 Pensaikot		7
Ideaalitalan kuvaus		7
1.3 Puutarhat		8
Ideaalitalan kuvaus		8
1.4 Maanvaraiset pihat		10
Ideaalitalan kuvaus		10
1.5 Ihmisen luomat kosteikot, painanteet ja lammikot		12
Ideaalitalan kuvaus		12
1.6 Uusniityt		14
Ideaalitalan kuvaus		14
1.7 Ruderaatit		16
Ideaalitalan kuvaus		16
1.8 Avoimet puistot		17
Ideaalitalan kuvaus		17
1.9 Pellot ja muut avoimet maatalousmaat		18
Ideaalitalan kuvaus		18
1.10 Liikenneväylien varsien kasvillisuus		19
Ideaalitalan kuvaus		19
1.11 Katujen, aukoiden ja pysäköintialueiden kasvillisuus		20
Ideaalitalan kuvaus		20
1.12 Rakennuksiin ja rakennelmiin integroitu kasvillisuus		22
Ideaalitalan kuvaus		22
1.13 Teollisen prosessin luomat viherympäristöt		24
Ideaalitalan kuvaus		24
1.14 Rakennetut vesialtaat		25
Ideaalitalan kuvaus		25
1.15 Rakennetut lammet ja virtavedet		25
Rakennetun ympäristön luontotyyppien työpajoihin osallistuneet asiantuntijat		26

Johdanto

Tässä koosteessa kuvataan Suomen rakennetun ympäristön luontotyypit sekä ohjeistetaan näiden ekologisen tilan arviointi. Luokittelu on tarkoitettu kaikkien rakennetun ympäristön parissa työskentelevien käyttöön, ekologisen tilan arvioinnin mittarit ovat puolestaan suunnattu erityisesti luontoselvitysten tekijöille.

Suomen luonnon luontotyypit ovat vakiintuneet (Kontula & Raunio 2018) ja ekologista kompensatiota Suomessa edistävä BOOST-hanke on määritellyt niille ekologisen tilan mittarit. Nämä eivät sisältäneet ihmisen joko tarkoituksenmukaisesti tai välillisesti aikaansaamia rakennetun ympäristön luontotyyppisiä, joten ne määriteltiin ARVO-hankkeessa yhteistyössä BOOST:n kanssa. Työhön osallistettiin laajaa asiantuntijaryhmää viidessä eri työpajassa 11/2024–1/2025. Työpajoihin osallistui yhteensä 32 kaupunkiluonnon asiantuntijaa sisältäen biologeja, konsultteja ja tutkijoita niin julkiselta kuin yksityiseltä sektorilta. Asiantuntijoiden määrittelemät tyypit ja tilamittarit on koostettu ARVO ja BOOST-hankkeen työntekijöiden toimesta, ja työpajojen pohjalta koottu luonnos on ollut asiantuntijoiden kommentoitavana maaliskuussa 2025.

Hankkeen tausta ja tavoitteet

ARVO-hankkeen alueellisen viherkertoimen työkalun kehitystyössä sekä BOOSTin luontotyyppien ekologisen tilan mittareiden työssä nousi esiin tarve rakennetun ympäristön luontotyyppien systemaattiselle luokittelulle, joka palvelisi niin aluesuunnittelun kuin myös maankäytön lieventämishierarkian ja ekologisen kompensaation tarpeita. Rakennetun ympäristön luontotyyppien luokittelusta muodostui keskeinen osa alueellisen viherkertoimen työkalun kehittämistä, sillä luokittelu palvelee aluesuunnittelun tarpeita paremmin kuin tonttikohtaisen viherkertoimen yksittäisten kasvillisuuspiirteiden laskenta. Kaupungeissa on toki jo luokiteltu kaupunkivihreää esimerkiksi niittyihin tai asemakaavoitettuihin viheralueisiin, mutta eri luokittelussa ei ole systemaattisesti määritetty, kuinka eri luokat tuottavat luonnon monimuotoisuutta tai ekosysteemipalveluita.

Alueellisen viherkertoimen laskennan perustaksi ARVO-hanke siis määritteli yhdessä BOOST-hankkeen kanssa rakennetun ympäristön luontotyypit ja niiden ekologisen tilan mittarit. Kun kaupungeista tunnistetaan eri luontotyypit ja niiden ekologinen tila, voidaan niiden laatua suunnittelun ja hoidon keinoin parantaa. Luonnon luontotyyppien kohdalla keskitytään tyyppillisesti suojeluun, ennallistamiseen sekä lieventämishierarkian toteuttamiseen, kun taas ihmisen aikaansaamien rakennetun ympäristön luontotyyppien rakennepiirteitä voidaan suunnittelulla vahvistaa, jolloin ne ylläpitävät entistä paremmin luonnon monimuotoisuutta ja tuottavat ilmasto- ja hyvinvointihyötyjä.

Luokittelua voidaan hyödyntää monipuolisesti eri tarpeisiin, kuten maankäytön suunnittelussa, kaupunkivihreän selvityksissä ja sen ekologisen tilan parantamisen suunnittelussa, sekä tutkimuksessa ja poikkitieteellisessä yhteistyössä. Luokittelu tukee myös kaupunkiluontoliikkeiden ja järjestöjen työtä sekä asukkaiden osallistamista. Luokittelun avulla voi luoda ideapankin suunnitteluun sekä konkretisoida strategioita päättäjätasolle.

Luontotyyppien tunnistamalla maankäytön suunnittelija voi vaikuttaa suunnittelualueen viherrakenteen monimuotoisuuteen. Suunnittelijan ei tarvitse tuntea kaikkia luontotyyppisiä syvällisesti, mutta niiden arvioiminen tekee näkyväksi viheralueiden potentiaalin tuottaa monimuotoisuutta ja muita hyötyjä. Lisäksi ekologisen tilan arvioinnilla voidaan tunnistaa alueita, joiden ekologista tilaa parantamalla alueen muokkauksen tai hoidon muutosten keinoin voidaan vahvistaa alueen kykyä tuottaa monipuolisesti luonto- ja muita hyötyjä.

Rakennetun ympäristön luontotyypeille voi ekologisen tilan mittarien perusteella määrittää luonnonarvohehtaarien määrän vastaavasti kuin luonnon luontotyypeille luonnonsuojelulain mukaisessa ekologisessa kompensaatioissa. Luonnonarvohehtaarit voi siis nyt määrittää suunnittelualueelta kattavasti niin luonnon kuin ihmisyntyisille luontotyypeille.

Koosteen tekijät

Asiantuntijoiden määrittelemät luontotyyppikuvaukset ja niiden tilamittarit ovat koonneet

Tuuli Kassi, projektitutkija, Aalto-yliopisto, tuuli.kassi@aalto.fi

Joel Jalkanen, tutkijatohtori, Luonnontieteellinen keskusmuseo, joel.jalkanen@helsinki.fi

Anna Pursiainen, Espoon kaupunki

Otamme mielellämme vastaan kommentteja, huomioita ja parannusehdotuksia luontotyyppikuvausten ja mittaristojen käytettävyydestä ja sisällöstä! Sisältöjä voidaan vielä hioa perustelluista syistä. Toivomme kommentteja 15.8.2025 mennessä yllä oleviin sähköpostiosoitteisiin.

ARVO- ja BOOST-hankkeista työryhmään kuuluivat lisäksi

Olivia Mahlio, Aalto-yliopisto

Elisa Lähde, Aalto-yliopisto

Antti Hannula, Helsingin kaupunki

Johanna Huttunen, Vantaan kaupunki

Eini Nieminen, Jyväskylän yliopisto

Panu Halme, Jyväskylän yliopisto

Johanna Tuomisaari, Jyväskylän yliopisto

Lisäksi moni hankkeiden jäsen on osallistunut esim. asiantuntijatyöpajojen järjestämiseen. Kirjoittajat kiittävät syvästi kaikkia työhön osallistuneita asiantuntijoita ja hankkeiden jäseniä.

ARVO – Viherrakenteen arviointi ja vahvistaminen kaupunkien maankäytön suunnittelussa (10/2023-12/2025) -hanketta koordinoi Helsingin kaupunki. Hankekumppaneina toimivat Aalto-yliopisto, Espoon kaupunki, Vantaan kaupunki ja Green Building Council Finland. Hanke saa rahoitusta Euroopan aluekehitysrahastosta.

BOOST (2021-2027) on strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama tutkimushanke, joka tutkii ja kehittää ekologista kompensatiota ja ekologisesti kestävästä alueidenkäytöstä monitieteisesti.

1 Rakennetun ympäristön luontotyypit

Luontotyyppiluokittelu

Luokittelussa on käytetty pohjana luonnon luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin mukaista määritelmää (Kontula & Raunio 2018): "Luontotyyppi määrittelee rajattavissa olevia maa- tai vesialueita, joilla vallitsevat samankaltaiset ympäristötekijät ja eliöstö ja jotka eroavat näiden ominaisuuksien perusteella muista luontotyypeistä." Rakennetun ympäristön luontotyypit erottuvat toisistaan myös ihmisen alueelle määrittelemän käyttötarkoituksen kautta. Lisäksi nämä eroavat luonnon luontotyypeistä siten, että ihminen on toiminnallaan tahallisesti tai tahattomasti tuottanut luontotyyppin ja mahdollisesti osallistuu sen ylläpitämiseen hoitotoimenpiteillä.

Tässä dokumentissa olevien luontotyyppikuvausten tarkoituksena on pääpiirteissään määritellä arvioitava luontotyyppi. Sanallisen kuvauksen yhteyteen on kaikista luontotyypeistä liitetty valokuva. Luonnehdinnassa on kuvattu rakennetun ympäristön luontotyypin tunnistamisen kannalta tärkeimpiä ominaispiirteitä, joihin kuuluvat rakenteelliset ja toiminnalliset ominaisuudet ja joissain tapauksissa tyyppillinen kasvillisuus. Luonnehdinnan lähtökohtana ovat hyvässä tilassa olevat, edustavat esiintymät.

Jos kohteen luokittelussa on epävarmuutta sen suhteen, onko se luonnon vai rakennetun ympäristön luontotyyppi, suositus on luokitella kohde luonnon luontotyypin mukaan. Kohde voi myös ajan mittaan muuttua luokituksestaan luontotyypistä toiseen – esimerkiksi ruderaatti tai hylätty pelto voi muuttua pensaikoksi ja pensaikko puustoiseksi puistoksi tai kangasmetsätyypiksi. Luokitukset voi siksi olla tarpeen tarkistaa luontoselvitysten yhteydessä, vaikka kohde olisi jo aiemmin luokiteltu.

Luontotyyppien rajaus

Luontotyypit tulee rajata mielekkään kokoisina kokonaisuuksina. Maastotöissä tavoitellaan tavanomaisen asemakaavatasoisen luontotyyppi-inventoinnin tarkkuustasoa. Pieni viheralue tai esimerkiksi piha voidaan luokitella kokonaisuudessaan sopivaan luontotyyppiin, mutta laajemmat alueet on usein tarpeen jakaa eri kuvioihin.

Luontotyyppikuvioihin ei pääsääntöisesti lueta päällystettyjä pintoja. Mikäli luontotyyppikuvion jakaa esimerkiksi kävelytie, ”osakuviot” voi käsittää samana luontotyyppikuviona, jolle määritetään sama ekologinen tila. Katujen ja aukoiden kasvillisuuden osalta voi olla mielekäästä sisällyttää luontotyyppikuvioon esimerkiksi latvuspeittävyden mukaisesti myös puiden alaista pinta-alaa, vaikka se olisikin päällystettyä.

Rakennetun ympäristön luontotyyppiä voi rajata myös paikkatietoanalyysinä. Luontotyyppikuviot rajataan alueina. Esimerkiksi pistemäisten ja viivamaisten luontotyyppi esiintymien ympärille tulee luoda vyöhyke. Paikkatietotyö tullaan ohjeistamaan tarkemmin Alueellinen viherkerroin 2025 -työkalun manuaalissa.

Ekologisen tilan määrittäminen

Ekologisen tilan määrittäminen tehdään luontotyyppikohtaisella arviointitaulukolla, jossa on kymmenen tilaluokkaa 0,1-1 välillä. Jokaiselle luontotyypille on valittu 3-5 ekologista tilaa kuvaavaa mittaria, jotka edustavat kyseisen luontotyypin kohdalla luonnon monimuotoisuutta tukevia rakennepiirteitä ja kasvillisuutta. Kullekin mittarille on laadittu arviointitaulukoissa sanalliset kuvaukset 2-5 eri tilaluokalle. Ekologisen tilan mittarit vaihtelevat jonkin verran luontotyyppittäin ja mittarien tulkintaohjeet ja yksittäisten mittareiden arvioinnissa huomioitavat keskeisimmät ominaispiirteet on kuvattu luontotyyppikohtaisesti. Sen lisäksi jokaiselta luontotyypiltä arvioidaan haitallisten vieraskasvilajien määrä, paitsi jos kyseinen luontotyyppikuvio on puustoa lukuun ottamatta päällystetty tai erittäin intensiivisen hoidon piirissä.

Luontotyypin ekologisen tilan arvioimiseen tarvitaan arvio jokaisesta arviointitaulukossa kuvastusta yksittäisen mittarin tilaluokasta. Selvityksen tekijä arvioi sopivimman tilaluokan kullekin mittarille perustuen arviointikehikon kuvauksiin. Mittarin voi määrittää myös sellaiseen tilaluokkaan, jolle ei ole sanallista kuvausta. Epävarmassa tilanteessa tulee valita ylempi tilaluokka.

Kun luontotyyppikohteen jokaisen mittarin tilaluokat on arvioitu erikseen, muodostetaan näiden perusteella lopuksi luontotyyppikuvion ekologisen tilan arvo yksittäisten mittarien keskiarvona: mittarin arvojen summa jaettuna mittarien lukumäärällä. Luontotyyppien ekologisen tilan saama kokonaisarvo voi vaihdella välillä 0,1-1.

Lähtökohtaisesti luontotyypin ekologinen tila on sitä parempi, mitä enemmän monimuotoisuutta tukevia rakennepiirteitä tai kasvillisuutta siihen sisältyy. Tilaluokka 1,0 tarkoittaa erinomaista ekologista tilaa, joka perustuu kullekin luontotyypille ominaiseen, monimuotoista lajistoa ylläpitävään suunnitteluun, kunnossapitoon ja hoitoon. Luontotyypin arviointikehikkoon sisältyy tämän ideaalitalan sanallinen kuvaus. Tilaluokka 0,1 kuvaa luontotyyppiä, jossa monimuotoisuutta ja luontotyypille ominaisia rakennepiirteitä on erittäin vähän, mutta josta löytyy kuitenkin kasvillisuutta ja joka on näin ollen määriteltävissä luontotyyppinsä edustajaksi. Tilaluokka 0

tarkoittaa, että kyseessä ei ole arvioitavana oleva luontotyyppi, esimerkiksi kokonaan päällystetyt aukiot, joilla ei ole lainkaan kasvillisuutta. Mikäli luontotyyppi on erittäin heikossa ekologisessa tilassa, mutta kuitenkin tunnistettavissa kyseiseksi luontotyypiksi, sen jokainen mittari määritetään vähintään tilaluokkaan 0,1. Tilaluokkaa 0 ei siis lähtökohtaisesti anneta vain yksittäisille mittareille.

Rakennetun ympäristön luontotyyppien ekologisen tilan arviointi pyrkii noudattamaan samaa periaatetta ja ohjeistusta kuin luonnon luontotyyppien arviointi (Jalkanen ym. 2025).

Ekologinen tila vs. kohteen luontoarvo

Ekologisen tilan mittarit eivät korvaa muuta maankäytön suunnittelussa tarvittavaa luontotietoa tai luontoselvityksiin kuuluvaa kohteiden arvottamista. Kun on kyseessä ekologiselta tilaltaan heikentynyt, mutta lajistoltaan rikas, ainutlaatuinen tai harvinainen kohde, tai esimerkiksi alueellisesti tai valtakunnallisesti uhanalaisten lajien merkittävä esiintymisalue, on nämä arvot huomioitava esimerkiksi kaavoituksessa ja ympäristöluvituksessa olemassa olevan lainsäädännön ja suositusten mukaisesti.

Luontotyyppien ekologisen tilan arvioiminen voi siis olla vain osa laajaa luontoselvitystä, jossa selvitetään luontotyyppien lisäksi myös mm. lajistoarvoja esimerkiksi kaavoitusta tai ympäristövaikutusten arviointia varten.

Yleinen mittarien tulkintaohje

Rakennepiirteiden tarkastelussa muodostetaan kokonaiskuva kuviosta: esiintyykö eri puolilla kuviota kyseistä rakennepiirrettä. Rakennepiirre voi esiintyä merkittävästi tai jossain määrin. Tilaluokan määräävät pääasiassa ne rakennepiirteet, joita havaitaan merkittävästi eli suurimmalla osalla kuviosta. Jossain määrin esiintyviä rakennepiirteitä voi kuitenkin käyttää mittarin tilaluokan nostamiseen tai laskemiseen.

Luontotyypeissä, jotka voivat olla joko avoimia tai puustoisia, puuston rakennepiirteiden mittari arvioidaan vain puustoisille kuviolle. Tästä on luontotyypin yhteydessä maininta.

Haitalliset vieraskasvilajit -mittaria ei huomioida, jos kohteen kasvillisuus on pelkkää puustoa muutoin päällystetyllä alueella tai erittäin intensiivisen hoidon piirissä.

Kasvillisuuden ekologisen tilan arvioinnin sanastoa:

- Mesikasvit: eläinpölytteiset kasvit, ”kukkakasvit”. Lajistoa arvioitaessa tulee huomioida, että jotkut jalostetut kasvilajikkeet eivät tuota mettä eivätkä siten tue pölyttäjälaajistoa.
- Eläinten ravintokasvit: monimuotoista eläinlajistoa tukeva kasvillisuus, kuten marjat, hedelmät, siemenet, talventörröttäjät.
- Vakiintuneet kulttuurilajit: kasvilajit, joiden alkuperä on Euroopan ulkopuolella, mutta joiden käyttö on vakiintunut rakennetun ympäristön luontotyypeissä. Muun muassa niin kutsutut perinneperennat. Näitä lajeja ei pidetä haitallisina vieraslajeina.
- Kasvillisuuden kerroksellisuus: pohjakerros, kenttäkerros, pensaskerros, selkeästi eri korkuiset puukerrokset.
- Haitalliset vieraskasvilajit: haitallisiksi vieraslajeiksi määritetyt sekä Suomen vieraslajistrategiassa luetellut kasvilajit.

Rakennetun ympäristön luontotyyppien kuvaukset

1.1 Puustoiset puistot

Puustoiset puistot ovat esimerkiksi puistoja, hautausmaita, virkistysalueita ja julkisia tai yksityisiä puutarhoja, joissa kasvaa keskimäärin yli 5 metriä korkeita puita, ja joissa latvuspeittävyys on vähintään 10 %. Tähän luokkaan sisältyvät myös puustoittuneet tai metsittyneet viheralueet, joita ei voida laskea metsäluontotyyppiä. Lisäksi luokkaan luetaan alueet, jotka eivät puiden nuoren iän vuoksi aivan täytä puuston korkeuden ja/tai latvuspeittävyys kriteerejä, mutta joiden voidaan olettaa ajan myötä, alueen käyttö ja hoito huomioiden, saavuttavan kriteerit.

Tässä luokassa kasvillisuutta hoidetaan siten, että alue ei voi kehittyä luonnon luontotyyppiluokituksen mukaiseksi metsäksi hoidon ollessa toistuvaa.

Ideaalitilan kuvaus

Puuston latvuspeittävyys asettuu välille 30–70 %. Puusto on monilajista ja valtaosin suomalaista tai eurooppalaista alkuperää. Puusto on eri-ikäisrakenteista ja muodostaa jatkumon ikäluokkien välillä: osa puustosta on vanhaa ja osa nuorempaa. Vanhan puun ikä vaihtelee lajeittain.

Järeää ja monilajista lahopuuta on runsaasti ja lahopuusto muodostaa selkeän jatkumon tuoreesta lahosta pitkälle lahonneeseen puuainekseen. Puustossa on koloja tai onkaloita. Lahopuuta on sekä pysty- että maapuina ja erilaisissa pienilmastoissa. Maassa on runsaasti pieniläpimittaista lahopuuta.

Kasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienipiirteisesti. Kasvillisuus on selvästi jakautunut neljään kerrokseen. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti mesi- ja eläinten ravintokasveja, kuten marjat, hedelmät, siemenet, talventörröttäjät. Paikoin myös karujen ympäristöjen paahdekasveja. Lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään. Kasvit ovat kasvupaikkaan sopivia ja elinvoimaisia, eivätkä ne esimerkiksi kärsi kuivuudesta.

Kuva 1 Esimerkkejä puustoisista puistoista, kuvaaja Anna Pursiainen

			Kasvillisuus 1) monilajisuus, 2) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää 3) mesikasvit ja eläinten ravintokasvit, 4) kasvillisuuden elinvoimaisuus 5) lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään	Kasvillisuuden kerroksellisuus	Lahopuun määrä	Haitalliset vieraskasvilajit mittaria ei huomioida, jos kohde on puustoa lukuun ottamatta päällystetty tai erittäin intensiivisen hoidon piirissä
Latvuspeittävyys	Puuston rakenne					
1	30–70%	Puusto on eri-ikäistä ja osa puustosta on lajityypillisen vanhaa. Puusto on monilajista. Valtaosa puulajistosta on suomalaista tai eurooppalaista alkuperää.	Neljä piirrettä täyttyy	Monikerroksellinen kasvillisuus. Vähintään 4 kerrosta.	Järeää ja monilajista lahopuuta on runsaasti ja lahopuujatkumo on vahva. Puustossa on koloja tai onkaloita. Lahopuuta on sekä pysty- että maapuina ja erilaisissa pienilmastoissa. Maassa on runsaasti pieniläpimittaista lahopuuta.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9						
0,8		Puusto on eri-ikäistä ja osa puustosta on lajityypillisen vanhaa. Puusto on monilajista.	Kolme piirrettä täyttyy	Kolme kerrosta		Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7						
0,6	>70%	Puusto on joko a) Tasaikäistä yhden puulajin lajityypillisen vanhaa puustoa tai b) Nuorta monilajista ja vaihtelevaa	Kaksi piirrettä täyttyy		Järeää lahopuuta on runsaasti, mutta se on yksilajista tai lahopuujatkumo puuttuu. TAI järeää lahopuuta on melko vähän, mutta se on monilajista ja jatkumo on vahva. Puustossa ei ole merkittävästi koloja tai onkaloita.	
0,5				Kaksi kerrosta		
0,4	10– <30%		Yksi piirre täyttyy			
0,3					Lahopuuta niukasti tai yksittäin, ja lahopuun luontainen syntyminen selvästi heikentynyt.	Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2						
0,1		Puusto koostuu yhden vieraspuulajin tasaikäisistä nuorista yksilöistä.	Ei huomioitavia piirteitä	Yksi kerros	Ei lahopuuta	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0				Ei luontotyyppi		

1.2 Pensaikot

Pensaikot ovat alueita, joilla kasvaa 0,5-5 m korkeita puuvartisia ja tyvestä haarovia kasveja, joiden peittävyys pinta-alasta on vähintään 30 %, ja joilla puuston latvuspeittävyys on alle 10 %. Tähän luokkaan luetaan myös alueet, jotka eivät pensaiden nuoren iän vuoksi täytä peittävyyskriteeriä, mutta jotka ajan myötä saavuttavat kriteerin.

Tyypillisesti pensaikot ovat spontaanisti syntyneitä, kuten pensoittuneita ruderaatteja tai hylättyjä peltoja, mutta selvästi rajattavat istutetut pensaikkokokonaisuudet voidaan myös erottaa avoimesta puustosta omaksi luontotyyppikseen.

Pensaikkoja hoidetaan raivaamalla sekä poistamalla puustoa.

Ideaalitilan kuvaus

Pensaston peittävyys on välillä 30–70 %. Puuvartinen kasvillisuus on monilajista ja valtaosin suomalaista tai eurooppalaista alkuperää. Pensasto on eri-ikäisrakenteista ja muodostaa jatkumon ikäluokkien välillä: osa pensaista on vanhaa ja osa nuorempaa. Vanhan pensaston ikä ja paksuus vaihtelee lajeittain. Lahopuukappaleita on runsaasti, niiden syntyminen on luontaista eikä lahoppuuta ole korjattu pois. Pensastoa ei hoideta intensiivisesti.

Kasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienpiirteisesti. Kasvillisuus on selvästi jakautunut vähintään kolmeen kerrokseen. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti mesi- ja eläinten ravintokasveja, kuten marjat, hedelmät, siemenet, talventörröttäjät. Lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään. Kasvit ovat kasvupaikkaan sopivia ja elinvoimaisia, eivätkä ne esimerkiksi kärsi kuivuudesta.

Pensaiston peittävyys	Puuvaraisen kasvillisuuden rakenne	Kasvillisuus	Kasvillisuuden kerroksellisuus	Lahopuun määrä	Haitalliset vieraskasvi-lajit	
		1) monilajisuus, 2) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää 3) mesikasvit ja eläinten ravintokasvit, 4) kasvillisuuden elinvoimaisuus 5) lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään				
1	30–70%	Puuvartinen kasvillisuus on eri-ikäistä, osa on lajityypillisen vanhaa. Lajisto on monipuolista. Ainakin osa lajistosta on suomalaista tai eurooppalaista alkuperää. Puuvartista kasvillisuutta ei hoideta intensiivisesti.	Neljä piirrettä täyttyy	Monikerroksellinen kasvillisuus. Vähintään 3 kerrosta.	Runsaasti lahoppuukappaleita. Lahoppuun syntyminen luontaista, lahoppuuta ei ole korjattu pois.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9						
0,8		Puuvartinen kasvillisuus on eri-ikäistä ja osa siitä on lajityypillisen vanhaa. Puuvartinen kasvillisuus on monilajista.	Kolme piirrettä täyttyy			Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7						
0,6		Puuvartinen kasvillisuus on joko a) Tasaikäistä yhden lajin lajityypillisen vanhaa kasvustoa tai b) Nuorta monilajista ja vaihtelevaa	Kaksi piirrettä täyttyy			
0,5	>70%			Kaksi kerrosta	Lahoppuuta on, mutta sitä on korjattu pois.	
0,4			Yksi piirre täyttyy			
0,3						Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2						
0,1		Puuvartinen kasvillisuus koostuu intensiivisesti hoidetuista yhden lajin tasaikäisistä nuorista yksilöistä.	Ei huomioitavia piirteitä	Yksi kerros	Ei lahoppuuta	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0						Ei luontotyyppi

1.3 Puutarhat

Tämä luontotyyppi sisältää kasvimaat, palsta-alueet ja vastaavat alueet, joiden latvuspeittävyys on alle 10%, mikä erottaa ne esimerkiksi kartanopuutarhoista (ks. Puustoiset puistot). Lisäksi luontotyyppiin luetaan siirtolapuutarhat, hedelmätarhat ja taimistot riippumatta latvuspeittävydestä. Avoimet puutarhat ja taimistot voivat olla joko julkisessa tai yksityisessä käytössä. Palsta-alueet ja siirtolapuutarhat ovat yleisiä virkistysalueita, joiden viljelylle varatut palstat ovat kuitenkin viljelijän yksityisessä käytössä. Tämä luontotyyppiluokka ei kuitenkaan sisällä pihoja, niiden osalta ks. Maanvaraiset pihat.

Alueiden käyttö perustuu pitkälti hyötykasvien viljelyyn. Kasvillisuus koostuu paljolti koriste- hyöty- ja rikkakasveista. Siirtolapuutarhoja ja palsta-alueita viljellään ja hoidetaan alueen yhdistyksen sääntöjen mukaisesti, etenkin siirtolapuutarhoissa monesti historiallista ilmettä vaalien.

Ideaalitalan kuvaus

Puustoisissa puutarhoissa latvuspeittävyys asettuu välille 30–70 %. Puusto on monilajista ja valtaosin suomalaista tai eurooppalaista alkuperää. Puusto on eri-ikäisrakenteista ja muodostaa jatkumon ikäluokkien välillä: osa puustosta on vanhaa (vanhan puun ikä vaihtelee lajeittain) ja osa nuorempaa.

Järeää ja monilajista lahoppuuta on runsaasti ja lahoppuusto muodostaa selkeän jatkumon tuoreesta lahosta pitkälle lahonneeseen puuainekseen. Puustossa on koloja tai onkaloita. Lahoppuuta on sekä pysty- että maapuina ja erilaisissa pienilmastoissa. Maassa on runsaasti pieniläpimittaista lahoppuuta.

Kasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienipiirteisesti. Kasvillisuus on selvästi jakautunut neljään kerrokseen. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti mesi- ja eläinten ravintokasveja, kuten marjat, hedelmät, siemenet, talventörröttäjät. Lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään. Kasvit ovat kasvupaikkaan sopivia ja elinvoimaisia, eivätkä ne esimerkiksi kärsi kuivuudesta. Paikoin myös karujen ympäristöjen paahdekasveja.

Kuva 2 Esimerkkejä puutarhoista, kuvaaja Anna Pursiainen

	Latvuspeittävyys – vain puustoisilla	Puuston rakenne – vain puustoisilla	Kasvillisuus 1) monilajisuus, 2) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää, 3) vakiintunut kulttuurilajisto, 4) mesikasvit ja eläinten ravintokasvit, 5) kasvillisuuden elinvoimaisuus, 6) lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään	Kasvillisuuden kerroksellisuus	Lahopuun määrä	Haitalliset vieraskasvilajit mittaria ei huomioida, jos kohde on puustoa lukuun ottamatta päällystetty tai erittäin intensiivisen hoidon piirissä
1	30–70%	Puusto on eri-ikäistä ja osa puustosta on lajityypillisen vanhaa. Puusto on monilajista. Valtaosa puulajistosta on suomalaista tai eurooppalaista alkuperää.	Neljä piirrettä täyttyy	Monikerroksellinen kasvillisuus. Vähintään 4 kerrosta.	Järeää ja monilajista lahopuuta on runsaasti ja lahopuujatkumo on vahva. Puustossa on koloja tai onkaloita. Lahopuuta on sekä pysty- että maapuina ja erilaisissa pienilmastoissa. Maassa on runsaasti pieniläpimittaista lahopuuta.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9						
0,8		Puusto on eri-ikäistä ja osa puustosta on lajityypillisen vanhaa. Puusto on monilajista.	Kolme piirrettä täyttyy	Kolme kerrosta		Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7						
0,6	>70%	Puusto on joko a) Tasaikäistä yhden puulajin lajityypillisen vanhaa puustoa tai b) Nuorta monilajista ja vaihtelevaa	Kaksi piirrettä täyttyy		Järeää lahopuuta on runsaasti, mutta se on yksilajista tai lahopuujatkumo puuttuu. TAI järeää lahopuuta on melko vähän, mutta se on monilajista ja jatkumo on vahva. Puustossa ei ole merkittävästi koloja tai onkaloita.	
0,5				Kaksi kerrosta		
0,4	10– <30%		Yksi piirre täyttyy			
0,3					Lahopuuta niukasti tai yksittäin, ja lahopuun luontainen syntyminen selvästi heikentynyt.	Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2						
0,1	0%	Puusto koostuu yhden vieraspuulajin tasaikäisistä nuorista yksilöistä.	Ei huomioitavia piirteitä	Yksi kerros	Ei lahopuuta	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0				Ei luontotyyppi		

1.4 Maanvaraiset pihat

Pihat sijoittuvat asuin-, vapaa-ajan, palveluiden ja työpaikkojen tonteille, kortteliin tai välittömään ympäristöön. Pihat ovat maanvaraisia, eli tämä kategoria ei sisällä kansipihoja.

Kasvillisuuden määrä ja ominaisuudet vaihtelevat paljon asukkaan/toimijan mukaan. Kasvillisuus voi olla monipuolista ja rehevää ja sisältää paljon puita, pensaita ja erilaisia kukkakasveja. Toisaalta pihat voivat olla pitkälti päällystettyjä ja kasvillisuus voi olla hyvin vähäistä.

Ideaalitilan kuvaus

Puuston latvuspeittävyys asettuu välille 30–70 %. Puusto on monilajista ja valtaosin suomalaista tai eurooppalaista alkuperää. Puusto on eri-ikäisrakenteista ja muodostaa jatkumon ikäluokkien välillä: osa puustosta on vanhaa (vanhan puun ikä vaihtelee lajeittain) ja osa nuorempaa.

Järeää ja monilajista lahopuuta on runsaasti ja lahopuusto muodostaa selkeän jatkumon tuoreesta lahosta pitkälle lahonneeseen puuainekseen. Puustossa on koloja tai onkaloita. Lahopuuta on sekä pysty- että maapuina ja erilaisissa pienilmastoissa. Maassa on runsaasti pieniläpimittaista lahopuuta.

Kasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienipiirteisesti. Kasvillisuus on selvästi jakautunut neljään kerrokseen. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti mesi- ja eläinten ravintokasveja, kuten marjat, hedelmät, siemenet, talventörröttäjät. Lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään. Kasvit ovat kasvupaikkaan sopivia ja elinvoimaisia, eivätkä ne esimerkiksi kärsi kuivuudesta. Paikoin myös karujen ympäristöjen paahdekasveja.

Kuva 4 Maanvarainen piha, kuvaaja Maija Astikainen

Kuva 3 Esimerkkejä maanvaraisista pihista, kuvaaja Anna Pursiainen

			Kasvillisuus 1) monilajisuus, 2) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää, 3) vakiintunut kulttuurilajisto, 4) mesikasvit ja eläinten ravintokasvit, 5) kasvillisuuden elinvoimaisuus 6) karujen ympäristöjen paahdekasvit 7) lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään	Kasvillisuuden kerroksellisuus	Lahopuun määrä	Haitalliset vieraskasvilajit mittaria ei huomioida, jos kohde on puustoa lukuun ottamatta päällystetty tai erittäin intensiivisen hoidon piirissä
Latvus-peittävyys	Puuston rakenne					
1	30–70%	Puusto on eri-ikäistä ja osa puustosta on lajityypillisen vanhaa. Puusto on monilajista. Valtaosa puulajistosta on suomalaista tai eurooppalaista alkuperää.	Viisi piirrettä täyttyy	Monikerroksellinen kasvillisuus. Vähintään 4 kerrosta.	Järeää ja monilajista lahopuuta on runsaasti ja lahopuujatkumo on vahva. Puustossa on koloja tai onkaloita. Lahopuuta on sekä pysty- että maapuina ja erilaisissa pienilmastoissa. Maassa on runsaasti pieniläpimittaista lahopuuta.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9						
0,8		Puusto on eri-ikäistä ja osa puustosta on lajityypillisen vanhaa. Puusto on monilajista.	Neljä piirrettä täyttyy	Kolme kerrosta		Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7						
0,6	>70%	Puusto on joko a) Tasaikäistä yhden puulajin lajityypillisen vanhaa puustoa tai b) Nuorta monilajista ja vaihtelevaa	Kolme piirrettä täyttyy		Järeää lahopuuta on runsaasti, mutta se on yksilajista tai lahopuujatkumo puuttuu. TAI järeää lahopuuta on melko vähän, mutta se on monilajista ja jatkumo on vahva. Puustossa ei ole merkittävästi koloja tai onkaloita.	
0,5				Kaksi kerrosta		
0,4	10– <30%		Kaksi piirrettä täyttyy			
0,3					Lahopuuta niukasti tai yksittäin, ja lahopuun luontainen syntyminen selvästi heikentynyt.	Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2			Yksi piirre täyttyy			
0,1	0%	Puusto koostuu yhden vieraspuulajin tasaikäisistä nuorista yksilöistä.	Ei huomioitavia piirteitä	Yksi kerros	Ei lahopuuta	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0				Ei luontotyyppi		

1.5 Ihmisen luomat kosteikot, painanteet ja lammikot

Hulevesien luontopohjaista viivytystä ja suodattamista varten rakennetut kosteikot, painanteet ja lammikot sekä muut ihmisen toiminnasta syntyneet kosteikot. Sisältää lisäksi rakennetut hulevesiuomat, sarkaojat, ja muut sellaiset rakennetut uomat, jotka ovat usein kausikuivia. Painanteet ja lammikot voivat myös olla kausikuivia ja pintaveden johtamisen lisäksi tämä luontotyyppi voi olla syntynyt pohjavesivaikutuksesta.

Ihmistoiminnasta syntyneitä kosteikkoja ovat esimerkiksi liikenneväylien tai muun rakentamisen takia syntyneet tulvivat ja luhtaiset kosteikot, joita ei ole rakennettu tarkoituksella, sekä kosteikoiksi muokatut turvetuotantoalueet. Kosteikkokokonaisuus voi sisältää varsinaisen kosteikkoalueen lisäksi pieniä lammikoita ja allikoita sekä uomia, jotka johtavat vettä kosteikkoon.

Kasvillisuus voi olla istutettua, kylvettyä tai luontaisesti levinnyttä. Se voi koostua vesi-, ranta- ja luhtakasvillisuudesta ja myös puista tai pensaista.

Ideaalitilan kuvaus

Vesi- ja rantakasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienpiirteisesti sisältäen erilaisia rantakasveja, ilmaversoisia, kelluslehtisiä ja uposlehtisiä kasveja. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti mesikasveja. Kohteen hoito, kuten umpeenkasvun ja vieraslajien poisto, tukee kasvillisuutta ja muuta lajistoa eikä ole liian intensiivistä tai ekstensiivistä.

Kohteella on vettä ympäri vuoden, vaikka vedenpinta vaihtelisikin. Kosteikon pohja koostuu luontaisista maalajeista, ei suodatinkankaasta tms.

Kosteikon ranta- ja lähiympäristössä on runsaasti kookasta puustoa ja/tai muuta suojaavaa kasvillisuutta, ja lähiympäristö on valtaosin läpäisevää pintaa. Kosteikon valuma-alueelta ei tule suurta kuormitusta ja läpäisevää pintaa on paljon. Valuma-alueella voi olla esim. viheralueita tai pientaloalueita.

Kuva 5 Esimerkkejä ihmisen luomista kosteikoista, kuvaaja Anna Pursiainen

	Lähiympäristön tila Lähiympäristö: alue, jolla on välitön vaikutus kohteeseen	Vesi- ja rantakasvillisuus 1) monilajisuus, 2) monipuolisuus (sisältää ranta-, ilmaversoisia, kelluslehtisiä ja uposlehtisiä kasveja), 3) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää, 4) mesikasvit	Veden pysyvyys	Valuma-alue	Pohjan rakenne	Haitalliset vieraskasvilajit mittaria ei huomioida, jos kohde on puustoa lukuun ottamatta päällystetty tai erittäin intensiivisen hoidon piirissä.
1	Ranta- ja lähiympäristössä on runsaasti kookasta puustoa ja/tai muuta suojaavaa kasvillisuutta, ja läpäisevän pinnan osuus on suuri.	Kaikki neljä piirrettä löytyy	Kohteella on vettä ympäri vuoden.	Kohteen valuma-alueelta ei tule suurta kuormitusta ja läpäisevää pintaa sekä kasvillisuutta on paljon.	Pohja koostuu luontaisesta maalajista.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9						
0,8		Kolme piirrettä löytyy				Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7						
0,6		Kaksi piirrettä löytyy				
0,5	Ranta- ja lähiympäristössä on vähintään jonkin verran suojaavaa korkeaa tai matalaa kasvillisuutta sekä osin läpäisevää pintaa.		Kohde on kuiva silloin tällöin, esimerkiksi muutamia viikkoja kuivina kesinä.		Osalla pohjasta on suodatinkangas, allasmuovi tai muu vastaava rakenne.	
0,4		Yksi piirre löytyy				
0,3						Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä
0,2						
0,1	Ranta- ja lähiympäristö on täysin vailla kasvillisuutta ja läpäisevän pinnan osuus on pieni.	Ei huomioitavia piirteitä	Kohteella on vettä vain hetkittäin, esimerkiksi rankkasateiden tai tulvien aikana.	Kohteen valuma-alueella on voimakkaita kuormituslähteitä, kuten raskasta teollisuutta, kaivostoimintaa tai vilkkaita liikenneväyliä, ja läpäisevää pintaa on vähän ja/tai kohde sijaitsee pilaantuneella maaperällä.	Koko pohjalla on suodatinkangas, pressu tai muu vastaava rakenne.	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0			Ei luontotyyppi			

1.6 Uusniityt

Uusniityt ovat avoimia tai vähäpuustoisia alueita, joiden kasvilajisto koostuu heinistä, sarakasveista ja kukkivista ruohovartisista kasveista. Ne voivat olla monivuotisia ja niiden kasvipeite on pysyvä. Varsinaisten perinnebiotooppien syntyapakriteerit, eli perinteiseen karjatalouteen liittyneet toimenpiteet, eivät täyty.

Uusniittyjä voidaan perustaa esimerkiksi nurmialueille tai ne voivat syntyä itsestään hoidon muutosten myötä. RAMS-luokista arvoniityt, käyttöniityt ja maisemaniityt kuuluvat tähän luokkaan. Niittykatot luokitellaan rakennuksiin integroiduksi vihreäksi.

Uusniittyjä hoidetaan niittämällä tai laiduntamalla.

Kohteella voi olla yksittäisiä puita, mutta alueen latvuspeittävyys jää alle 10%.

Ideaalitilan kuvaus

Uusniittyjä hoidetaan lähes katkeamatta luontotyyppille sopivalla tavalla, kuten niitto ja niittojätteen poisto tai laidunnus, joka ei johda alueen rehevöitymiseen.

Kasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienipiirteisesti. Kasvillisuus edustavaa perinnebiotooppilajistoa. Ei rehevöitymistä indikoivia kasveja eikä haitallisia vieraskasveja. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Runsaasti mesikasveja. Lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään. Kasvit ovat kasvupaikkaan sopivia ja elinvoimaisia, eivätkä ne esimerkiksi kärsi kuivuudesta. Kohteella on alueellisesti erityisesti huomioitavia niittytyypin kasvilajeja ja/tai merkittävä kohde muulle erityisesti huomioitavalle tai uhanalaiselle eliöstölle. Alueella on esimerkiksi runsaasti uhanalaisten hyönteisten ravintokasveja, tai tieto uhanalaisten lajiston elinvoimaisesta populaatiosta.

Kuivilla uusniityillä mikrohabitaatit ja topografia vaihtelevat pienipiirteisesti. Joukossa on paahteisia kohtia ja paljaan maan laikkuja. Maaperä on hiekkaa.

Kosteilla tai tuoreilla uusniityillä mikrohabitaatit ja topografia vaihtelevat pienipiirteisesti. Joukossa on paljaan maan laikkuja. Kohteen kosteusolosuhteet ovat vakaat eli kohde ei ole vain kausikostea.

Puustoisilla uusniityillä puusto on monilajista ja eri-ikäistä ja sisältää vanhoja puita. Kohteella on myös eri-ikäistä lahpuuta.

Kuva 7 Niittykasvillisuus valtaa alaa hoidon kevennyttyä, kuvaaja Anna Pursiainen

Kuva 8 Esimerkki uusniitystä, kuvaaja Anna Pursiainen

Kuva 6 Kylvettyä niittykasvillisuutta osana puistoa, kuvaaja Tuuli Kassi

Uusniityn rakennepiirteet on yksi mittari, joka arvioidaan paikan ominaisuuksien mukaan joko kuivan tai kostean/tuoreen uusniityn sarakkeen mukaisesti

	Kuivan uusniityn rakennepiirteet	Kostean tai tuoreen uusniityn rakennepiirteet	Kasvillisuus ja muu huomionarvoinen lajisto	Puuston rakennepiirteet – vain puustoisilla	Haitalliset vieraskasvilajit
	1) (mikrohabitaattien) pienipiirteisyys, 2) topografian vaihtelu, 3) hiekkainen maaperä, 4) paahteisuus, 5) laikuittainen paljas maa	1) (mikrohabitaattien) pienipiirteisyys, 2) topografian vaihtelu, 3) laikuittainen paljas maa 4) vakaa kosteusilanne (ei pelkästään kausikostea)	1) monilajisuus, 2) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää, 3) vakiintunut kulttuurilajisto, 4) mesikasvit ja eläinten ravintokasvit, 5) kasvillisuuden elinvoimaisuus, 6) lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään, 7) huomionarvoinen lajisto (huomioitavat niittytyypin kasvilajit tai muuten merkittävä kohde uhanalaiselle perinnebiotooppien eliöstölle)	1) puuston monilajisuus, 2) yksittäiset vanhat (jalo)puut, 3) lahopuu, 4) puuston monipuolinen ikärakenne, 5) lahopuun monipuolinen ikärakenne	
1	4-5 rakennepiirrettä löytyy.	Rakennepiirteitä löytyy 2 tai useampi.	Neljä piirrettä löytyy, ja kohde on lisäksi merkittävä huomionarvoiselle lajistolle.	Löytyy neljä rakennepiirrettä.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9			Neljä muuta piirrettä löytyy, mutta kohde ei ole merkittävä huomionarvoiselle lajistolle.		
0,8		Rakennepiirteitä löytyy 1.	Kolme piirrettä löytyy.		Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7	Löytyy kolme piirrettä.			Löytyy kolme piirrettä.	
0,6			Kaksi piirrettä löytyy.		
0,5	Löytyy kaksi piirrettä.				
0,4			Yksi piirre löytyy.	Löytyy kaksi piirrettä.	
0,3	Löytyy yksi piirre.				Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2				Löytyy yksi piirre.	
0,1	Ei huomioitavia piirteitä.	Ei huomioitavia piirteitä.	Ei huomioitavia piirteitä.	Ei huomioitavia piirteitä.	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0	Ei luontotyyppi				

1.7 Ruderaatit

Ruderaateille on ominaista ihmistoiminnan tuottama kasvillisuuden ja usein myös maaperän voimakas muokkaaminen tai häirintä, joka on vaikuttanut kasvillisuuden kasvuolosuhteisiin. Ruderaateille tyypillinen ruohovartinen kasvillisuus kehittyy joutomaan maaperän siemenpankista sekä eläinten ja tuulen mukana alueelle kulkeutuneista siemenistä. Ruderaateille on yleensä tyypillistä kasvillisuuden lähes täydellinen poikkeaminen alkuperäisestä tilasta, mm. rikka- ja satunnaiskasvien runsaus ja runsas paljaan maan osuus.

Ruderaatit ovat luonteeltaan avoimia ja syntyneet itsestään erilaisille joutomaille tai muun ihmistoiminnan kuin viherrakenteen kehittämisen, toissijaisena seurauksena. Esimerkkejä tästä ovat parkkikentät, teollisuusalueiden liepeet lumenkaatopaikat, hylätyt rakennuspaikat tai sorakuopat, läjitysalueet ja täyttömäet. Ruderaatteja voidaan myös perustaa kasvillisuudesta paljaille alueille.

Ruderaatit eivät yleensä kuulu kunnossapidon piiriin, mutta niitä voidaan hoitaa satunnaisesti niittämällä ja poistamalla pensakit ja puuntaimet. Hoitamattomana muuttuu tavallisesti ajan mittaan pensaikoksi tai puustoiseksi puistoksi.

Ideaalitalan kuvaus

Kasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienpiirteisesti. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti mesi- ja eläinten ravintokasveja. kuten marjat, hedelmät, siemenet, talventörröttäjät. Lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään. Kasvit ovat kasvupaikkaan sopivia ja elinvoimaisia, eivätkä ne esimerkiksi kärsi kuivuudesta. Paikoin myös karujen ympäristöjen paahdekasveja.

Kohteella on sekä pensaikkoa että paljasta mineraalimaapintaa. Kohteen latvuspeittävyys on alle 10 %. Pintamaa-aineet ja topografia vaihtelevat. Pintamaa-aines ei ole pilaantunutta eikä kohde ole merkittävästi roskattu.

Kuva 9 Esimerkkejä ruderaatista. kuvaaja Olivia Mahlio

	Rakennepiirteet	Kasvillisuus	Maaperän pilaantuneisuus / alueen roskaantuneisuus	Haitalliset vieraskasvilajit
1	Neljä rakennepiirrettä löytyy. 1) avoimuus (latvuspeittävyys alle 10%) 2) sekä pensaikkoa että paljas mineraalimaanpinta, 3) topografinen vaihtelu, 4) maaperän vaihtelu	Kolme piirrettä löytyy. 1) monilajisuus, 2) luonnonkasvit (ei puutarhakarkulaiset), 3) mesikasvit ja eläinten ravintokasvit, 4) karujen ympäristöjen paahdelajit, 5) lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään	Pintamaa-aines on kauttaaltaan pilaantumaton, eikä kohteella ole merkittävää roskaantumista.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9				
0,8		Kolme piirrettä löytyy.		Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7	Kolme piirrettä löytyy.			
0,6		Kaksi piirrettä löytyy.		
0,5	Kaksi piirrettä löytyy.		Pintamaa-aines on jollain tasolla kunnostettu tai pilaantuneisuus ja roskaantuminen on hallinnassa.	
0,4		Yksi piirre löytyy.		
0,3	Yksi piirre löytyy.			Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2				
0,1	Ei huomioitavia piirteitä.	Ei huomioitavia piirteitä.	Pintamaa-aines on silminnähtävällä pilaantunut ja/tai alue on erittäin roskaantunut.	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0			Ei luontotyyppi	

1.8 Avoimet puistot

Puistomaiset avoimet viheralueet ovat usein laajoja nurmialueita, mutta monesti niillä on myös kesäkukka-, perenna-, pensas- ja puuistutuksia.

Ne ovat tyypillisesti virkistykseen, urheiluun ja ulkoiluun tarkoitettuja käyttöviheralueita, joita hoidetaan alueen käyttötarkoituksen ja luonnonolosuhteiden huomioiden.

Kohteella voi olla yksittäisiä puita, mutta puistoalueen latvuspeittävyys jää alle 10%.

Kuva 10 Esimerkkejä avoimista puistoista, kuvaajat Maija Astikainen ja Anna Pursiainen

Ideaali-tilan kuvaus

Kasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienpiirteisesti. Kasvillisuus on selvästi jakautunut vähintään kolmeen kerrokseen. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti mesi- ja eläinten ravintokasveja, kuten marjat, hedelmät, siemenet, talventörröttäjät. Lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään. Kasvit ovat kasvupaikkaan sopivia ja elinvoimaisia, eivätkä ne esimerkiksi kärsi kuivuudesta. Paikoin myös karujen ympäristöjen paahdekasveja.

Kohdetta hoidetaan laajasti tai kokonaisuudessaan hallitun hoitamattomuuden periaattein. Kohteen topografia ja maaperä vaihtelevat pienipiirteisesti sisältäen pienilmastoltaan lämpimiä ja paahteisia osuuksia.

Mikäli kohteella on puustoa, se on monilajista ja eri-ikäistä ja sisältää vanhoja puita. Kohteella on myös eri-ikäistä lahoppua.

Pienipiirteisyyden kriteerit

- 1) topografian vaihtelevuus,
- 2) maaperän vaihtelevuus,
- 3) lämmin pienilmasto (maaston suuntautuneisuus etelä-lounas)

Kasvillisuuden kriteerit

- 1) monilajisuus,
- 2) kerroksellisuus,
- 3) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää
- 4) vakiintunutta kulttuurilajistoa,
- 5) mesikasvit ja eläinten ravintokasvit,
- 6) karujen ympäristöjen paahdelajit
- 7) lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään

Puuston rakennepiirteet – vain jos puustoa

- 1) puuston monilajisuus,
- 2) yksittäiset vanhat (jalo)puut,
- 3) lahoppu,
- 4) puuston monipuolinen ikärakenne,
- 5) lahoppuun monipuolinen ikärakenne

Haitallisten vieraskasvilajien kriteerit

mittaria ei huomioida, jos kohde on puustoa lukuun ottamatta päällystetty tai erittäin intensiivisen hoidon piirissä.

Arvosana	Pienipiirteisyyden kriteerit	Kasvillisuuden kriteerit	Puuston rakennepiirteet – vain jos puustoa	Haitallisten vieraskasvilajien kriteerit
1	2 piirrettä löytyy	Neljä piirrettä löytyy	4 rakennepiirrettä löytyy	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9				
0,8				Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7			3 piirrettä löytyy	
0,6				
0,5		Kolme piirrettä löytyy		
0,4	1 piirre löytyy	Kaksi piirrettä löytyy	2 piirrettä löytyy	
0,3				Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä
0,2		Yksi piirre löytyy	1 piirrettä löytyy	
0,1	Mitään piirrettä ei löydy	Ei huomioitavia piirteitä	Ei huomioitavia piirteitä	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0			Ei luontotyyppi	

1.9 Pellot ja muut avoimet maatalousmaat

Pelto on yleisnimi pysyväisluonteisesti maatalouskäytössä olevalle maa-alueelle.

Peltoja on perustettu raivaamalla kasvillisuutta ja muokkaamalla maata. Niillä kasvaa istutettua tai kylvettyä kasvillisuutta ja niitä ylläpidetään maatalouden keinoin.

Peltoihin voi liittyä myös maisemallisia ja kulttuurihistoriallisia arvoja, joten varsinkin kaupunkialueilla maatalouskäytöstä poistuneita peltoja ylläpidetään esimerkiksi maisemapeltoina. Tähän ryhmään kuuluvat myös peltolaitumet, sekä kesanto- ja riistapelto.

Ideaalitalan kuvaus

Ideaalitalanteessa kohteella on maaperältään hiekka- ja/tai hieta-alueita, avo-ojia, kausikosteita kohtia, puustoisia saarekkeita ja yksittäispuita. Kohteen topografia vaihtelee eli maasto on kumpuilevaa. Pellolla on monipuolisesti eri kasvilajeja, joiden joukossa on myös monivuotisia ja hyönteispölytteisiä lajeja. Peltoa ylläpidetään luonnonmukaisin menetelmin eikä peltoa lannoiteta.

Kuva 11 Esimerkkejä pelloista, kuvaaja Anna Pursiainen

Rakennepiirteet

- 1) maaperä hiekkaa tai hietaa,
- 2) avo-ojat,
- 3) puustoiset saarekkeet,
- 4) kausikosteus,
- 5) yksittäispuut,
- 6) kumpuilevuus

		Viljelyyn/ istutetun kasvillisuuden monilajisuus	Lannoitusta (on / ei) -> ei luomu / luomu	Haitalliset vieraskasvilajit
1	5 tai 6 piirrettä löytyy	Monipuolinen, monilajinen ja monivuotinen kasvillisuus	Luomu	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9				
0,8	Neljä piirrettä löytyy			Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7		monilajinen maisemapelto		
0,6	Kolme piirrettä löytyy			
0,5			olla viemässä luomuviljelyyn/ pysyvässä laidunkäytössä ilman lisälannoitusta/ ei maitokarjan laidun	
0,4	Kaksi piirrettä löytyy	hyönteispölytteiset kasvit yksilajisesti viljeltynä		
0,3				Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä
0,2	Yksi piirre löytyy			
0,1	Ei huomioitavia piirteitä	Tuulipölytteiset kasvit yksilajisesti viljeltynä	Ei luomu	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0			Ei luontotyyppi	

1.10 Liikenneväylien varsien kasvillisuus

Valta-, kanta- ja muiden suurten teiden sekä raideliikenteen lähiympäristön kasvillisuus muodostaa oman luontotyyppinsä. Tähän luontotyyppiin kuuluvat erilaiset pientareet, tieluiskat, penkereet, kasvipeitteiset meluvallit sekä ratapihat.

Kasvillisuus vaihtelee istutetuista nurmikoista ja pensaikoista luontaisesti väylien varsille levittäytyneeseen niittymäiseen ja paahdealueiden kasvillisuuteen sekä puustoihin ja pensaikkoihin alueisiin. Tämän luontotyypin pintamaat voivat vaihdella kivimurskeesta kierrätysmateriaaleihin kuten betonimurskeeseen tai luontaisesti alueella esiintyviin pintamaihiniin, kuten hiekkamaat, moreenit ja savikot. Erityisesti meluvallien rakentamisessa käytetään erilaisia murskeita sekä maanläjitysmaita, mikä vaikuttaa alueen kasvillisuuteen.

Väylien varsien kasvillisuuteen vaikuttaa itse liikenneväylän kunnossapito ja hoito, kuten suolaus. Kasvillisuutta hoidetaan aktiivisesti liikenneturvallisuuden tarpeiden mukaan, esimerkiksi liikenneväylän viereltä kasvillisuus niitetään säännöllisesti ja taimet murskataan. Myös väylien suojavyöhykkeet ja liittymien sisäosat ovat yleisesti aktiivisen hoidon piirissä.

Ideaalitalan kuvaus

Kasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienpiirteisesti. Kohde ei ole umpeenkasvanut. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti karujen ympäristöjen paahdekasveja ja mesi- ja eläinten ravintokasveja (marjat, siemenet, talventörröttäjät). Kasveja on kukassa kasvukauden jokaisessa vaiheessa alkukeväästä loppukesään. Kasvit ovat elinvoimaisia ja kasvupaikkaan sopivia (eivät esim. kärsi kuivuudesta).

Kohteelle on jätetty/tuotu lahoppuuta (pysty-, maapuuta ja/tai risukasoja tai -aitoja) sekä kivikasoja, molempia n. 20 m3 kuviolla.

Kuva 12 Esimerkki liikenneväylän varrelta, kuvaaja Anna Pursiainen

	Avoimuus / Umpeenkasvaneisuus	Kasvillisuus 1) karujen ympäristöjen paahdelajit, 2) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää, 3) mesikasvit, eläinten ravintokasvit 4) lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään	Lahopuut ja kivikot - määrät on tarkoitus arvioida silmämääräisesti, mutta mittarissa on esitetty suuntaa-antavat lahoppuun tai kivikoiden määrät	Haitalliset vieraskasvilajit mittaria ei huomioida, jos kohde on puustoa lukuun ottamatta päällystetty tai erittäin intensiivisen hoidon piirissä.
1	Ei merkittävää umpeenkasvua	Kolme piirrettä löytyy.	Alueella on jätetty/tuotu paljon lahoppuuta (pysty- ja/tai maapuuta tai risuaitoja), ja kivikasoja. (Paljon = 20 m3)	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9				
0,8				Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7	Paikoittaista umpeenkasvua	Kaksi piirrettä löytyy.	Jompaa kumpaa paljon ja toista pienesti. (Pieni = alle 5 m3)	
0,6				
0,5		Yksi piirre löytyy.	Alueella on pienesti lahoppuuta ja kivikasoja.	
0,4				
0,3	Voimakasta umpeenkasvua			Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2				
0,1	Täysin umpeenkasvanut	Ei huomioitavia piirteitä	Ei löydy mitään.	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0			Ei luontotyyppi	

1.11 Katujen, aukoiden ja pysäköintialueiden kasvillisuus

Katualueiden, aukoiden ja pysäköintialueiden kasvillisuus kaupunkien keskustoissa ja taajamissa. Suurempien väylien varsien kasvillisuus ks. Liikenneväylien varsien kasvillisuus. Katujen, aukoiden ja pysäköintialueiden kasvuolosuhteet ovat usein haastavat tiesuolan käytön, paahteisuuden ja niukan kasvutilan takia. Joillain luontotyyppien kuvioilla ainut kasvillisuus on puustoa ja maanpinta muutoin kauttaaltaan päällystettyä.

Kasvillisuus on istutettua tai kylvettyä ja voi koostua yksittäisistä puista, erilaisista katu- ja parkkialueiden viherkaistoista tai ratikkalinjojen viherraiteista. Kasvillisuus vaihtelee nurmikosta niittyihin ja massapensasistutuksista monilajisiin dynaamisiin pensas- ja perennaistutuksiin.

Tämä luontotyyppiluokka ei sisällä istutusruukkuja, viherseiniä tai muita siirrettäviä rakenteita, joihin on integroitu kasvillisuutta. Näiden kohdalla ks. Rakennuksiin ja rakennelmiin integroitu kasvillisuus.

Ideaalitilan kuvaus

Kasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienpiirteisesti. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti mesi- ja eläinten ravintokasveja (marjat, hedelmät, siemenet, talventörröttäjät). Kasveja on kukassa kasvukauden jokaisessa vaiheessa alkukevästä loppukesään. Kasvit ovat elinvoimaisia ja kasvupaikkaan sopivia (eivät esim. kärsi kuivuudesta). Mikäli kohde on puuton, kasvillisuus koostuu myös karujen ympäristöjen paahdekasveista.

Alueelle on jätetty/tuotu lahopuita (pysty- ja/tai maapuuta tai risuaitoja tai -kasoja), ja kivikasoja.

Mikäli kohteella on puustoa, latvuspeittävyys on välillä 70-100 %. Puusto on järeää ja monilajista ja sisältää mesi- ja eläinten ravintopuita (siemenet, marjat, hedelmät). Merkittävä osa puulajistosta on suomalaista tai eurooppalaista alkuperää. Kasvillisuus on selvästi jakautunut vähintään kolmeen kerrokseen.

Kuva 13 Esimerkkejä katujen ja aukoiden kasvillisuudesta, kuvaajat Maija Astikainen ja Anna Pursiainen

	Latvuspeittävyys – vain puustoisilla	Puuston rakenne – vain puustoisilla 1) järeys, 2) monilajisuus, 3) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää, 4) sisältää ravintopuita	Kasvillisuus - ei koske puustoa. 1) kasvilajirikkaus, 2) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää, 3) vakiintunut kulttuurilajisto, 4) mesikasvit, eläinten ravintokasvit, 5) karujen ympäristöjen paahdelajit	Kasvillisuuden kerroksellisuus	Lahopuut ja kivikot	Haitalliset vieraskasvilajit mittaria ei huomioida, jos kohde on puustoa lukuun ottamatta päällystetty tai erittäin intensiivisen hoidon piirissä.
1	>70%	Puusto on järeää ja monilajista. Merkittävä osa puulajistosta on suomalaista tai eurooppalaista alkuperää. Sisältää ravintopuita.	Kolme piirrettä löytyy.	Monikerroksellinen kasvillisuus. Vähintään 3 kerrosta.	Alueella on jätetty/tuotu lahoppuita (pysty- ja/tai maapuuta tai risuaitoja), maapuuta ja kivikasvoja.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9						
0,8	>30-70%					Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7		Puusto järeää ja yksilajista, tai monilajista ei-järeää. Sisältää ravintopuita.	Kaksi piirrettä löytyy.			
0,6						
0,5	10-30%	Puusto järeää ja yksilajista, tai monilajista ei-järeää.	Yksi piirre löytyy.	Kaksi kerrosta.	Alueella on lahoppuita tai kivikasvoja.	
0,4						
0,3						Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2						
0,1	0%	Puusto koostuu yhden vieraspuulajin ei-järeistä (<10cm dbh) yksilöistä.	Ei huomioitavia piirteitä.	Yksi kerros.	Ei lahoppuita tai kivikasvoja.	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0	Ei luontotyyppi					

1.12 Rakennuksiin ja rakennelmiin integroitu kasvillisuus

Rakennusten katoilla ja seinillä oleva kasvillisuus, esimerkiksi kansipihat, kasvikatot ja viherseinät sekä erilaiset rakennelmat, joihin on integroitu kasvillisuutta, kuten siirrettävät viherseinät ja ruokkuistutukset. Kasvillisuus on istutettua tai kylvettyä ja se saatetaan joutua vaihtamaan, kun rakennuksen tai rakennelman käyttöikä täyttyy.

Kasvikattojen ja kansipihojen kasvillisuus vaihtelee hyvin matalasta paahdekasvillisuudesta rehevämpiin istutuksiin, niittymäisiin alueisiin, nurmikoihin, pensasiin ja pieniin puihin. Viherseinät on usein toteutettu köynnösistutuksin, mutta varsinkin siirrettäviä viherseiniä tehdään myös vaikkapa kesäkukkaistutuksista. Monet ruokkuistutukset tehdään kausikasveista, jotka vaihdetaan kolmesti vuodessa.

Ideaalitalan kuvaus

Kasvillisuus on runsaslajista ja vaihtelee pienipiirteisesti. Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti mesi- ja eläinten ravintokasveja (marjat, hedelmät, siemenet, talventörröttäjät) ja karujen ympäristöjen paahdekasveja. Kasveja on kukassa kasvukauden jokaisessa vaiheessa alkukeväästä loppukesään. Kasvit ovat elinvoimaisia ja kasvupaikkaan sopivia (eivät esim. kärsi kuivuudesta).

Kohteella on eläinpölytteisiä puita ja marja- ja/tai hedelmäpuita.

Alueelle on jätetty/tuotu lahopuita (pysty- ja/tai maapuuta tai risuaitoja tai -kasoja), ja kivikasvoja.

Kuva 14 Kansipihaja ja kasvikattoja, kuvaajat Maija Astikainen ja Anna Pursiainen

	Puusto ravintokasveja monille lajeille (hyönteiset, linnut, myös nisäkkäät)	Kasvillisuus - ei koske puustoa. 1) kasvilajirikkaus, 2) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää, 3) vakiintunut kulttuurilajisto, 4) mesikasvit, eläinten ravintokasvit, 5) karujen ympäristöjen paahdelajit, 6) lajiston kukinta on jatkuvaa alkukesästä loppukesään	Kasvillisuuden kerroksellisuus	Lahopuut ja kivikot	Haitalliset vieraskasvilajit mittaria ei huomioida, jos kohde on puustoa lukuun ottamatta päällystetty tai erittäin intensiivisen hoidon piirissä
1	Runsaasti kukkivaa ja marja/hedelmäpuustoa.	Neljä piirrettä löytyy.	Monikerroksellinen kasvillisuus. Vähintään 3 kerrosta.	Alueella on jätetty/tuotu lahoppuita (pysty- ja/tai maapuuta tai risuaitoja), maapuita ja kivikasoja.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9					
0,8		Kolme piirrettä löytyy.			Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7					
0,6		Kaksi piirrettä löytyy.			
0,5	Yksittäisiä kukkivaa ja marja/hedelmäpuustoa.		Kaksi kerrosta.	Alueella on lahoppuita tai kivikasoja.	
0,4		Yksi piirre löytyy.			
0,3					Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2					
0,1	Ei lainkaan kukkivaa ja marja/hedelmäpuustoa.	Ei huomioitavia piirteitä.	Yksi kerros.	Ei lahoppuita tai kivikasoja.	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0	Ei luontotyyppi				

1.13 Teollisen prosessin luomat viherympäristöt

Luontotyyppi sisältää erilaiset maansiirto-, maa-aineksen otto- ja varastointialueet, kaivokset, louhokset, läjitys- ja varastointialueet jne., jotka ovat aktiivisessa teollisessa käytössä. Kohteiden teollisuuskäytön vuoksi alueet eivät ole stabiileja, vaan maa-ainekset (yms.) vaihtavat paikkaa jatkuvasti. Tästä syystä alueiden kasvillisuus on vakiintumatonta ja se voi koostua nopeasti leviävistä pioneerikasveista tai puuttua kokonaan. Alueet voivat kuitenkin tarjota elinympäristöjä esim. avomaiden eläinlajeille. Teollisen käytön päätyttyä alueet voivat muuttua nopeasti muiksi luontotyypeiksi kuten uusniityiksi tai ruderaateiksi.

Tämä luontotyyppi ei sisällä teollisuusalueita, kaupan logistiikka-alueita jne., joiden teollinen käyttö ei suoraan ylläpidä ympäristönsä olosuhteita.

Ideaalitilan kuvaus

Kasvilajisto koostuu pääosin eurooppalaisista luonnonvaraisista lajeista ja/tai vakiintuneista kulttuurilajeista. Ei haitallisia vieraskasveja. Runsaasti mesi- ja eläinten ravintokasveja (marjat, hedelmät, siemenet, talventörröttäjät) ja karujen ympäristöjen paahdekasveja.

Kohteen maa-ainekset ovat soraa, hiekkaa ja/tai kalkkipitoista maa-ainesta. Kohteen ihmistoiminta ja häiriöt ovat ajoittaisia (esim. ei vuorokauden ympäri), virkistyskäyttö rajattua tai estettyä. Kohteella on myös vähemmällä häiriöllä/käytöllä olevia osa-alueita. Kohde tarjoaa lisääntymispaikan (kivikasat, lahopuuaines, hiekkatörmät jne.) huomionarvoiselle lajistolle (esim. törmäpääsky).

	Maa-aineksen laatu	Kasvillisuus 1) lajisto valtaosin eurooppalaista alkuperää, 2) vakiintunut kulttuurilajisto, 3) mesikasvit, eläinten ravintokasvit, 4) karujen ympäristöjen paahdelajit	Häiriöt ja rauha	Pesä- ja elinpaikat lahopuu, kivikasat, hiekkatörmät	Haitalliset vieraskasvilajit
1	Soraa, hiekkaa tai kalkkipitoista maa-ainesta.	Kolme piirrettä löytyy.	Häiriöt ajoittaisia (esim. ei vuorokauden ympäri), virkistyskäyttö rajattua tai estettyä. Joukossa on myös vähemmällä häiriöllä/käytöllä olevia osa-alueita.	Kohde tarjoaa lisääntymispaikan tai pääasiallisen elinympäristön huomionarvoiselle lajistolle.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9					
0,8					Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7		Kaksi piirrettä löytyy.			
0,6					
0,5	Jotain muuta kiviainesta, maa-ainesta tai mursketta.	Yksi piirre löytyy.			
0,4					
0,3					Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2					
0,1	Savea, tuhkaa tai kuonaa.	Ei huomioitavia piirteitä.	Häiriöt ovat ympärivuorokautisia ja jatkuvia.	Ei tarjoa.	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0					

Ei luontotyyppi

1.14 Rakennetut vesialtaat

Ihmisen rakentamat vesialtaat, joissa vesi ei viivy luontaisesti. Vesialtaan vettä säädellään, ja allas voi olla tarpeen tullen kokonaan vedetön.

Pohjarakenne voi vaihdella ja sisältää erilaisia kivikko- yms. pohjia. Kasvillisuus voi olla istutettua tai luontaisesti levinnyttä vesi- ja kosteikkokasvillisuutta.

Tämä luontotyyppi ei koske täysin kasvittomia betonialtaita yms. Hulevesipainanteita tai muita vesialtaita, johon/josta vettä ei pumpata, ei myöskään lasketa tähän luontotyyppiin.

Ideaalitalan kuvaus

Altaassa on runsaasti kasvillisuutta (rantakasveja, ilmaversoisia, kelluslehtisiä ja/tai uposlehtisiä kasveja). Ei haitallisia vieraskasveja. Kohteen hoito tukee kasvillisuutta ja muuta lajistoa eikä kohdetta kloorata. Sedimenttiä poistetaan korkeintaan harvoin.

Kohteella on vettä ympäri vuoden, vaikka vedenpinta vaihtelisikin.

Altaan ranta- ja lähiympäristössä on runsaasti kookasta puustoa ja/tai muuta suojaavaa kasvillisuutta, ja lähiympäristö on valtaosin läpäisevää pintaa.

Kuva 15 Esimerkkejä rakennetuista vesialtaista, kuvaaja Anna Pursiainen

	Lähiympäristön tila Lähiympäristö: alue, jolla on välitön vaikutus kohteeseen)	Vesi- ja rantakasvillisuus 1) monilajisuus, 2) monipuolisuus (sisältää ranta-, ilmaversoisia, kelluslehtisiä ja uposlehtisiä kasveja)	Veden pysyvyys	Haitalliset vieraskasvilajit mittaria ei huomioida, jos kohde on erittäin intensiivisen hoidon piirissä
1	Ranta- ja lähiympäristössä on runsaasti kookasta puustoa ja/tai muuta suojaavaa kasvillisuutta, ja läpäisevän pinnan osuus on suuri.	Altaassa on runsaasti kasvillisuutta.	Kohteella on vettä ympäri vuoden.	Ei lainkaan haitallisia vieraskasveja.
0,9				
0,8				Yksittäisiä haitallisia vieraskasveja.
0,7				
0,6				
0,5	Ranta- ja lähiympäristössä on vähintään jonkin verran suojaavaa korkeaa tai matalaa kasvillisuutta sekä osin läpäisevää pintaa.	Altaassa on kasvillisuutta melko vähän.	Kohde on kuiva silloin tällöin, esimerkiksi muutamia viikkoja kuivina kesinä.	
0,4				
0,3				Haitallisia vieraskasveja useita esiintymiä.
0,2				
0,1	Ranta- ja lähiympäristö on täysin vailla kasvillisuutta ja läpäisevän pinnan osuus on pieni.	Altaassa on hyvin vähän kasvillisuutta	Kohteella on vettä vain hetkittäin, esimerkiksi rankkasateiden tai tulvien aikana.	Alue laajalti haitallisten vieraskasvien valtaama.
0		Ei luontotyyppi		

1.15 Rakennetut lammet ja virtavedet

Ihmisen rakentamat lammet ja virtavesiuomat, joiden hydrologia on luontaista, arvioidaan luontaisten lampien ja virtavesien kriteereillä.

Rakennetun ympäristön luontotyyppien työpajoihin osallistuneet asiantuntijat

Osallistujien organisaatiot työpajojen järjestämisen aikaan, vuodenvaihte 2024-2025

Aki Janatuinen, Uudenmaan ELY
Anna Väisänen, Afry
Anni Korhonen, Helsingin kaupunki
Anni Nousiainen, Tampereen kaupunki
Anu Riikonen, Sitowise
Emmi Lehtonen, Tampereen kaupunki
Hanna Tuovila, Nomaji
Heli Nukki, Sitowise
Janne Tolonen, Sweco
Jarkko Leka, Valonia
Jarmo Saarikivi, Helsingin yliopisto
Jere Nieminen, Villi Vyöhyke ry
Juho Paukkunen, Helsingin yliopisto
Karttunen Krister, Syke
Kati Vierikko, Syke
Kim Yrjälä, Helsingin yliopisto
Marko Nieminen, Faunatica
Miina Heinonen, Espoon kaupunki
Philippe Parisot, Espoon kaupunki
Päivi Salo, Sitowise
Riku Lumiaro, Syke
Saara Olsen, Espoon kaupunki
Sami Kiema
Sanna Korkonen, Sitowise
Simo Tammela, Sitowise
Tanja Hämäläinen, Espoon kaupunki
Terhi Korvenpää, Sitowise
Terhi Renko, AFRY
Tina Kristiansson, Vantaan kaupunki
Ville Selonen, Vantaan kaupunki

Järjestäjätahojen osallistujat:

BOOST

Nieminen Eini
Halme Panu
Jalkanen Joel
Tuomisaari Johanna

Akordi

Luoma Emma

ARVO

Mahljo Olivia
Lähde Elisa
Pursiainen Anna
Ahlgren Heidi
Hannula Antti
Huttunen Johanna
Kassi Tuuli